

Voltak jó emberek is...

Schlachta Margit elmondja, hogyan mentette meg ezernyi üldözött kisember életét

Sokan keresték már fel Schlachta Margitot, a Szociális Testvérek Társaságának főnöknőjét, mondaná el, hogyan folyt le a Stefánia-út és a Thököly-út sarkán lévő missziós házban a legnagyobb szabású, nyílt, emberfeletti embermentés. De a főnöknő nem lehetett eddig megszólalásra bírni. Csak kötelességüket teljesítették, missziójukat végezték a szörnyű éjszakában, nincs mit beszélni róla, — mondta.

Most kivételt tesz:

— Nemes lelkek szép példaadása társul fel A Reggel »Jó emberek«-sorozatában. Ezeket az eseteket felolvastatom lelkigyakorlatainkon, a nővérek épülésére. Nagy vigasztalás, hogy voltak, akik önfeláldozó bátorsággal, hősi lélekkel szembeszálltak az emberüldözés gonosz szellemével és védelmükbe vették a halárrahajszoltakat. Mi csak vállalt kötelességünket teljesítettük, hivatásunkat végeztük. Hiszen ezért vagyunk itt a földön...

Átszellemült arcát besugározza szinte gyermekies ragyogó szeme és a lelkéből dródot meggyőződés. Így mondja el az embermentés történetét egyszerű mondatokban:

— Megengedett nekünk, hogy a nagy veszedelemben embereket, sok-sok embert menthessünk meg. Volt úgy, hogy hatszázötven szerencsétlen üldözött bújik meg rendházunkban, de különböző intézményeinkben és vidéki fiókjainkban is folyt a nagy mentési munka. Ez a rendszeres bujtatás, ezernél jóval több embertársunk megmentése az üldözött had elől csak úgy volt lehetséges, hogy az összes nővérek és munkatársak összefogtak velünk kötelességünk teljesítésében. Védettjeink leginkább szegény kis névtelen emberek voltak, kiket sorsuk teljesen kiszolgáltatottá a féktelen üldözésnek. Mi nem válogattuk az embereket. Aki oltalmat kért, vagy akit ide tudtunk hozni a gettóból, azt megölteltünk. Itt bújik meg kétszer is Heltai Jenő, itt talált védelmet Márkus Emilia és férje, Párdány Oszkár, akiket szintén üldöztek, de mi — öszintén szólva — nem a közélet kimagasló személyeinek kívántunk elsősorban segítségére lenni, hanem az egyszerű embereknek, csak azért, mert emberek és üldözöttek voltak.

— Itt szorongtak minden szobában összehúzóval, mint a heringek, sokan a kápolna oltárfalának támaszkodva töltötték a napokat és éjszakákat. Átadtuk nekik szobáinkat, ágyainkat, egész házukat, a nővérek máshol húzódtak meg, de egyre többen és többen voltak a védelemre szorulóknak, átadtuk az óvóhelyet is nekik és az újonnan érkezőket el kezdtük küldeni vidéki intézeteinkbe. A nővérek banyukban hozták részükre az élelmiszert, nagy gond volt az ellátásuk.

— Védettjeink biztonságát azzal mozdítottuk elő, hogy valamennyi nővér átadta születési bizonyítványait a menekült nőknek, de a férfiaknak is szereztünk hamis iratokat. Éjjel-nappal tanulták az életükért, reszkető bujkálók a keresztlevelek adatait, hogy álmukból felriadva is jól tudják. Mert sokszor volt ám razzia, kutatás! A szembenlévő házban lanyázott a nyilas párt. Sejténiük kellett, mi folyik a misszióban. És jöttek kutatni, zsidókat keresni. Egy ízben negyvenen hatoltak be otthonunkba. Nagyhangú fickók voltak, elébük álltam. Rút szavakkal illet-

tek, félrelöktek, megütöttek. Mégsem vesztettem el nyugalmamat. Csendes hangon szóltam vezetőjükhöz: »Es azt gondolják, hogy így fel lehet építeni az új világot?« Nyugalmam hatott. Nem bántalmaztak tovább, de negyven embert összefogtak a bujkálók közül, akiket gyanúsaknak találtak, vagy akik nem tudták pontosan adataikat. Most a mi felelősségünkre került sor. A vezető kijelentette: »A főnöknő ellen nem emelek vádat, ha megígéri, hogy többé nem bujtat zsidókat.« Földi hivatásomhoz híven, lelkem, hitem, meggyőződésem parancsszavára azt válaszoltam: »Nem ígérem meg. Mi azért jöttünk, hogy az Istent szolgáljuk és az embereket szeressük. Ezentúl is minden alkalommal megragadok, hogy továbbra is azt tegyem, amit eddig tettem.« Mélyre esend támadt, de nem mertek bántani. És amikor a fickók elhurcolták a negyven ártatlan menekültet, elmenőben, a nyilas vezér azt sügta nekem: »En is katolikus vagyok.« Megtettem a sürgős lépéseket a negyven ember megmentésére. Angelo Rotta pápai nuncius maga sietett ide és visszahoztuk védettjeinket.

— Sok gyötrelmen és izgalmon estünk át. Megemlítem ezek közül Schalkház Sára nővér tragikus esetét. A híres kassai Schalkház-család tagja volt, emelkedett, nemes lélek. Bokréta-utcai munkásnő-otthonunkat vezette. Ott is üldözötteket rejtgettünk. Egy razzia negyedmagával őt is elvitte. A parlament pincéjébe hurcolták, tovább nem tudtuk követni kálváriája útját. Ugy mondják, a parlament pincéjéből sok áldozatot egyszerűen a Dunába dobtak. Ez történhetett a mi mártírhalált halt Sára nővérünkkel is...

— És befejezésül talán elmondom Maire Etel ferencendi apáca felémelt példáját. Együttműködöttünk a Hermina-zárda leányaival, akik száz menekültünket befogadták. Etel nővér apácaruhában járt állandóan a gettóba. Régi kívánsága volt, hogy egyszer eljusson az emberevők vad világába és ott gyakorolhassa misszióját. Nem kellett elmenni messzi-és Maire Etelnek megadott, hogy re: az emberevők vadok világa jött ide teljesíthesse misszióját... Végül kézigyránát robbant a zárdában, meghalt a főnöknő és a rend másik vezetője és meghalt Maire Etel nővér is, aki földi misszióját bátor lélekkel fejezte be...

Schlachta Margit elhalgat. Elgondolkodik. Az emberi jószág, az emberi lélek, az emberiség végső győzelmét hirdeti búcsúzóul.

Berény Imre

Csokoládé krém
Randevu Kossuth Lajos-u. 4

METEOR csillár
Podmaniczky-utca 27. József-körút 44.

Kérünk mindenkit, ki bármit tud Friedländer Pálról, aki 1944. XII. 12-én az utcáról eltűnt, értesítsék: Paál László, Emergéné, Sas-u. 18

BICIKLI-KÜLLŐ
2 mm-es, csavarral, 500 drb-os csomagolásban,
BICIKLIPUMPA
teljesen fém, raktárról kaphatók.

Viola Műszaki Kereskedelmi Vállalat
Budapest, VII., Klauzál-ter 16

Arany, ezüst, briliáns
vétel—eladás Szász Károly-körút 3/a

KIS TŰZHELYEK
szőlő kivételben, sütővel és sütő nélkül kaphatók.
Koch Kályhagyár, VI., Szondy-utca, 53.

A politikai rendőrség átvizsgálja az 1938 utáni parlamenti ülések naplóit és a külügyi bizottság jegyzőkönyveit

A politikai ügyekkel foglalkozó hatóságok felsőbb helyről utasítást kaptak arra, hogy az 1938 után megtartott parlamenti ülések naplóit vizsgálják át. Ugyancsak elő kell keríteniük a parlamenti bizottságok jegyzőkönyveit, hogy az ellenzék elhallgattatása utáni németbérenc és nyilas országgyűlési képviselők minden cselekedete tisztán álljon az illetékesek előtt. A hatóságok megállapítása szerint különösen a külügyi bizottságok jegyzőkönyvei tartalmazznak olyan részleteket, melyek miatt a Népbíró előtt kell majd felelniük mindazoknak a minisztereknek és képviselőknek, akik Magyarország külügyeit a katasztrófa vezető útra sodorták.

Titkos Ilona elmondja sopronkőhidai szenvedéseit és tapasztalatait

Titkos Ilona frissen és kipihenten számol be a sopronkőhidai fekete napokról s a szabadság élményéről.

— Először a Margit-körútra vittek a nyilasok — meséli. — Előkaparták, persze az évekkel ezelőtt nagy port felvert ügyemet, amikor az 5-ös autobuszon Szálit elvittem... Kihirdették, hogy »védőőrizetbe« vesznek. Kánya Kálmánnal, Egyed Zoltánnal, Jávora Pállal kerültem egy csoportba s velük maradtam Sopronkőhidán is. A bánásmód embertelen volt. Mégis titkosaton utakon hozzánk is eljutott egy-egy hír, amely megdobbantotta farsadt szívünket. Tudtuk, hogy Budapest felszabadult s esdekelve vártuk, hogy minél hamarabb elérjen hozzánk is a felszabadító hadsereg. Mikor megtudtuk, hogy Budapest szabad, Jávora térdreomolva zokogott, Egyed pedig mint az örült, futkosott embertől emberig s ujságolta a nagy hírt.

— Az Egyedről és Jávorról elterjedt rémhírek?

— Nem igazak. Mindketten élnek. Egyed Zoltánt nagybetegesen fogták el s amikor a margitkörtüi fogházból továbbhurcolták Sopronkőhidára, rendkívül súlyosbodott az állapota. Nem tudott járni s oly gyenge volt, hogy ha evett, a kanál kihullt a kezéből. Sokáig szóltanul, magábaraskodtan ült, vagy fekiált s a lelki ellenállás hiányában napról napra jobban röppent el testi ereje is. Jávora Pállal és Szemes István repülőóragnnyal hiába próbáltuk felrázni letargiájából. Gondolj arra, — mondtuk állandóan neki — hogy megszökhettek és

sokat kell majd úttalan-utakon, erdő-kön, bozótokban gyalogolnunk. Erősen kell lenned... Hetekig tartott ez a lelki kúra és Egyed gyógyult, az utolsó hetekben már újra a régi sziporkázó Egyed volt. Jávora mindvégig fegyelmezetten viselkedett. Két könyvet is írt, az egyik a mindennapi események naplója volt, a másik pedig beszélgetés távollevő feleségével...

— S végeredményben mi történt velük?

— Már szabadságom előtt szó volt arról, ha az oroszok közelednek, a fegyház lakóit Kufsteinba viszik. A vörös seregek villámgyors előretörése miatt sebtiiben Sankt-Pöltenbe irányították őket, de ekkor már annyira meglazult a fegyelem, hogy menet közben sok szökés történt és a foglyokkal együtt szöktek az örök is. Azóta Sankt-Pölten is elfoglalták. Talán valahol már útban van hazafelé Jávora is, Egyed is s ezzel a sopronkőhidai »színházi különítmény« valamennyi tagja itthon lesz. A fegyházban egyébként még két színésznek volt fenntartott cellája, Gobbli Hildának és Karády Katalinnak. Annakra biztosra vették a nyilasok, hogy megtalálják és elfogják Gobbit és Karádyt, hogy már eleve fenntartottak egy-egy cellát számukra.

— Tervek? A jövő?

— A sok szenvedés érlelő hatású s úgy érzem, hogy mélyebben, őszintebben és alázatosabban vagyok ember és művész.

Deák Zoltán

Letartóztatták Evetovics Jánost, Kövesi elnök urat, a kis Fröhlichet és a Negresco tulajdonosát

A politikai rendőrség nyilas üzemek bünlajstroma alapján letartóztatta Evetovics Jánost, a békebeli, sőt háborús Budapest legismertebb lokál-vállalkozóját. Evetovics feles-társ volt a »Moulin Rouge«-ban, ő bérelte évekig a »Palais de Danse«-ot és a margitszigeti nagy nyári tánc-és varietéhelyiséget is. Vele egyidejűleg került a rendőrségre Kövesi Géza kávé, akit a nyilasok a kávéos ipartestületének élére állítottak. Azzal kezdte, hogy a nyilas pincéreknek prédául dobta a zsidó vasv zsidó származású, vagy baloldaliságuk miatt menekülni kényyszerült zsidó kávéház-tulajdonosok üzletét és berendezését és megtiltotta, hogy ezekért a százazres érté-

kekért egy fillért is fizessenek. Kövesi elnök úr egyébként a nyilas lapokban Mussolini-hangú nyilatkozatokat tett közzé és a náci-nyilas gyűléseken is embertelenül uszító kijelentéseket tett. Letartóztatta a rendőrség Paulin Lajost, a dunaparti »Negresco« volt tulajdonosát, aki Szalásiék uralma előtt néhány hónappal a »Dunacorso«-kávéházat is kezelésbe vette. Velük ül együtt a rendőrségen Fröhlich Károly, a »kis Fröhliche« néven közismert bázongorista, akit azzal vádolnak, hogy este fülbemaszó valcerekét játszott, nappal fülbe sugta a Gestapo-nak, kik szervezkednek a náci-uralom ellen. Gyanúokok szólnak emellett is, hogy a »kis Fröhliche« a magyar arisztokrácia egyik elfajzott tagjának, gróf Széchenyi Lajosnak és feleségének volt bizalmas — politikai tanácsadója.

Legfinomabb férfiltönyök
középtermetre eladók (d. u. 5—7 óráig)
Légrady Károly-utca 21. szám földszint 2.

Üdülés a Rózsadombi Szanatóriumban

Hízókúrák, fekvőkúrák, diétás ellátás. Állandó orvosi felügyelet. Az új Margit-hídútól 15 perc. II., Alsóőrökvesz-út 4.

Tangóharmonikát
vesz és elad JAHN hangszerkereskedése Petőfi Sándor-u. 17

Ducdilly arcpúder, ajakrúzs, körömlakk, arcrúzs a régi minőségben újra kapható

Aranyat, ékszer, érmet, arany- és ezüstpénzt
vesz és elad GROTTÉ JÓZSEF ékszernagykereskedő A régi címen található: d. u. 2-6-ig VIII., Luther-u. 1/b. 11. 9

VÖRÖS REZSŐ
okl. gépészmérnök
rádiószaküzlet-service megnyílt!
VII., Verseny-u. 2.